

Tomas POCIUS
Lietuvos mokinių
neformaliojo švietimo centras

**Jie tyrinėjo gamtą
trisdešimtyje Lietuvos
kampelių**

„Gamtos detektyvai“ žingeidūs...

Vytauto Paplauskio nuotrauka

Ką tik baigėsi metų trukmės edukacinių žygių projektas „Gamtos detektyvai“, kurį inicijavo Aplinkos ministerija ir Aplinkos projektų valdymo agentūra, o vykdė Gamtos paveldo fondas ir Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras.

„Gamtos detektyvų“ projektas vyko įvairiose Lietuvos vietose ir siekė sudominti gamtoje mus supančia biologine įvairove, saugomomis augalų, gyvūnų ir grybų rūšimis, taip pat supažindinti su Lietuvos ir Europos invazinėmis rūšimis, paaiškinti šių atėjūnų natūralioms buveinėms daromą žalą.

„Gamtos detektyvų“ gidas Tomas Pocius kvietė Lietuvos miestų

ir kaimų bendruomenes leisti į gamtinius žygius ir įvairiais metų laikais drauge tyrinėti miškų bei pievų biologinę įvairovę. Nuo praėjusių metų rudens visoje Lietuvoje įvyko net 30 „Gamtos detektyvų“ žygių. Juose sudalyvavo daugiau nei 500 įvairaus amžiaus dalyvių – šeimų, mokytojų su mokiniais, kitų gamta besidominčių bendruomenių narių. Žygiai vyko Žagarės, Pagramančio, Anykščių, Pavilnių, Krekenavos, Gražutės, Dubysos, Metelių, Nemuno deltos regioniniuose parkuose, Viešvilės gamtiniame rezervate ir kitose saugomose teritorijose, taip pat Lietuvos miestų ir kaimų parkuose.

Gidas dalyvius supažindino su

„Gamtos detektyvai“ stebi

Mikroskopu ant dilgėlės lapo aptikta mielos išvaizdos kolembola

kerpių vaisiakūnius ir daug kitų įspūdingų vaizdų, skatinančių į pasaulį pažiūrėti kitomis akimis.

Dalis žygių vyko netoli urbanizuotų vietų, todėl kelyje būdavo nesunku pastebėti invazinių rūšių atstovų. Dažniausiai buvo stebimi uosialapiai klevai, gausialapiai lubinai, baltažiedės robinijos, smulkiažiedės sprigės ir vienmetės šiušelės, o pajūryje stebėtas ir raukšlėtalis erškėtis bei muilinė gubojė. Dalyviai išmoko šiuos augalus atpažinti ir atskirti nuo kitų šalyje augančių rūšių, taip pat suprato, kaip ir kodėl būtina stabdyti šių organizmų spartų plitimą Lietuvoje.

Žygių metu ir po jų dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 1100 gyvūnų, augalų ir grybų rūšių bei atliko per 1500 mokslui vertingų gamtinių stebėjimų. Visus juos galima peržiūrėti interaktyviame projekto puslapyje iNaturalist plat-

formoje: <https://www.inaturalist.org/projects/gamtos-detektyvai>. Žygyje dalyvavusios bendruomenės ir toliau galės išmoktais metodais tyrinėti gamtą ir pildyti savo pamėgtų vietovių biologinės įvairovės sąrašus.

Iš visų „Gamtos detektyvų“ žygių dalyvių į biologinės įvairovės tyrinėjimą aktyviausiai įsitraukė Anykščių rajono bendruomenės nariai. Anykščių šilėlių tyrinėjusi dalyvių komanda miesto parkuose žygio metu ir po jo nufotografavo daugiau nei 300 skirtingų organizmų rūšių, tarp jų ir Lietuvos raudonąją knygą įrašytą plikažiedį linlapį bei iš kukavimo puikiai visų atpažįstamą, bet sunkiai pastebimą paukštį – gegutę.

Daugiau informacijos apie įvykusius „Gamtos detektyvų“ žygius galima rasti Facebook puslapyje: <https://www.facebook.com/GamtosDetektyvai>.

Užs. Nr.07/14/1

„Gamtos detektyvai“ stebi

kiekvieniu kelyje sutiktu augalų, gyvūnų ar grybų, bei išmokė naudotis nemokama piliečių mokslo platforma iNaturalist, padedančia savarankiškai pažinti organizmų rūšis. Visiems prieinama mobiliojo telefono programėlė iNaturalist leidžia atpažinti nufotografuotus organizmus, o tuo pačiu jos vartotojai tampa biologinę įvairovę tyrinėjančių mokslininkų padėjėjais, nes renka mokslui naudingus gamtinius duomenis. Platforma iNaturalist dalyviams suteikia galimybę bendrauti bei keistis informacija ir su kitais Lietuvos ir užsienio gamtininkais.

Žygių dalyviai turėjo progą išbandyti biologų dažnai naudojamus gamtos tyrinėjimo įrankius. Aukštoje žolėje aptinkami vabzdžiai ir voragyviai buvo gaudomi entomologiniais tinklais, o vandenyje plaukiojantys bei medžiuose čiulbantys paukščiai buvo stebimi žiūronais. Daugiausia įspūdingų žygeiviams sukėlė smulkių organizmų tyrinėjimas nešiojamu mikroskopu – telefono ekrane dalyviai galėjo išvysti jų pačių aptiktų vabzdžių sudėtinę dalį, žmogaus odą skaudžiai dilginančius didžiosios dilgėlės lapų plaukelius, sporas formuojančius dubenėlių pavidalo

„Gamtos detektyvai“ žingeidūs...

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija

apva

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos
Aplinkos projektų valdymo agentūra

Kuriame
Lietuvos ateitį

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa